DOI : https://doi.org/10.5281/zenodo.15253251 ମୂଳ ପ୍ରବନ୍ଧ

ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ଲେଖକର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁଚିନ୍ତା : ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ

ଅମରେଶ ସେନାପତି

ସଂକ୍ଷିପ୍ତସାର :

କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ନୁହେଁ ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟର ଭୂମିକା ତା'ର ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିବା। ଅଧିକ ଚିନ୍ତା କଲେ ଏ କଥା ଆହୁରି ସତ୍ୟ ବୋଲି ମନେହୁଏ।ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ହେଉଛି ବିଜ୍ଞାନ ଯୁଗ। ସାଂପ୍ରତିକ ଯୁଗରେ ବିଜ୍ଞାନ ମାନବ ଚିନ୍ତା-ଚେତନାର ଏକ ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ହୋଇପଡ଼ିଛି। ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଉପନ୍ୟାସ ସାହିତ୍ୟର ବିକାଶରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି କହିଲେ ଅତ୍ୟୁକ୍ତି ହେବନାହିଁ। ବିଜ୍ଞାନ ମାନବ ଜୀବନର ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ଅଙ୍ଗ ରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠାଲାଭ କଲା ପରେ ଉପନ୍ୟାସ ବିଜ୍ଞାନକୁ ଆଦରି ନେଇଛି। ଫଳରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇ ଉପନ୍ୟାସ ଜଗତରେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିଚୟ ସୃଷ୍ଟି କରପାରିଛି। ବିଜ୍ଞାନ ସହିତ ବାସ୍ତବ ସମୟର ସମନ୍ୱୟ ରକ୍ଷା କରିବା ଦୁରୁହ ବ୍ୟାପାର। ତଥାପି ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରକୃତିର ସ୍ୱରୂପକୁ ମାନବ ସମ୍ମୁଖରେ ଉପସ୍ଥାପିତ କରେ। ବିଜ୍ଞାନ ମାଧ୍ୟମରେ ମାନବ ପ୍ରକୃତିକୁ ବିନିଯୋଗ କରି ଅନେକ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ହାସଲ କରେ। ଇତିହାସକୁ ନେଇ ଯେପରି ଐତିହାସିକ ଉପନ୍ୟାସ କରାଯାଇପାରେ। ସେହିପରି ବିଜ୍ଞାନକୁ ନେଇ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କରାଯାଇପାରେ। ଖାଣ୍ଟି ସୁନାରେ ଯେପରି ଅଳଙ୍କାର ଗଢ଼ି ହୁଏନାହିଁ ସେଥିରେ ଖାଦ ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ହେଲେ ସୁନ୍ଦର ଅଳଙ୍କାର ଗଢ଼ି ହୁଏ ଠିକ୍ ସେହିପରି ବିଜ୍ଞାନ ସହିତ କାହାଣୀର ସମ୍ମିଶ୍ରଣ ହିଁ ବୈଜ୍ଞାନକ ଉପନ୍ୟାସ ସାର୍ଥକତା ଲାଭ କରେ। ସାହିତ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ବିଜ୍ଞାନର ତଥ୍ୟକୁ ଯୁକ୍ତି ସହକାରେ କଳ୍ପନାର କାହାଣୀରେ ରୂପ ଦେଇ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରାଯାଏ। ମା' କୋଳର ଭାଷା ମାତୃଭାଷା ହିଁ ଶିଶୁଟିଏ ଜନ୍ମ ସମୟରୁ ଶିକ୍ଷା କରିଥାଏ। ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ମାତୃଭାଷା ମାଧ୍ୟମରେ ଶିଶୁଟିଏ ସହଜରେ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିଥାଏ। ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ଗଠନ କରିବାକୁ ହେଲେ କଳ୍ପନାର କାହାଣୀ ନୁହେଁ ବରଂ ଯୁକ୍ତିପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥ୍ୟର ପ୍ରୟୋଗର ଆବଶ୍ୟକତା ରହିଛି। ସାହିତ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣ କରିବାରେ ଲେଖକର ବିଭିନ୍ନ ଚିନ୍ତାର ଅନୁଚିନ୍ତା ରହିଛି। ବିଜ୍ଞାନ ମାଧ୍ୟମରେ ଦେଶ ବିକଶିତ ଓ ପରିଚିତ ହୋଇଥାଏ। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ଦେଶର ଉଦ୍ଭାବନ ଓ ଆବିଷ୍କାର ପ୍ରଭାବରେ ବିଜ୍ଞାନର ଗୁରୁତ୍ୱ ବଢ଼ିଲା। ଜୀବନର ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ବିଜ୍ଞାନର ଆଶ୍ୟକତା ରହିଛି। ଏହାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି ବିଭିନ୍ନ ଦେଶର ସାହିତ୍ୟିକମାନେ ନିଜ ସାହିତ୍ୟରେ ବିଜ୍ଞାନକୁ ସ୍ଥାନ ଦେଲେ। ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଓ ସାହିତ୍ୟରେ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ବୈଜ୍ଞାନିକ କବିତା, ଗଳ୍ପ, ନାଟକ ତଥା ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖାଗଲା। ତନ୍ମଧ୍ୟରୁ ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ଲେଖକର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁଚିନ୍ତା ପ୍ରତିଫଳିତ ହୁଏ ପ୍ରଫେସର୍ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସାରସ୍ୱତ ସୃଷ୍ଟିରେ। ତାଙ୍କ ସାହିତ୍ୟ ଜଗତରେ ଅନୁବାଦ, ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାନ, ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ, ବିଜ୍ଞାନ ପୁସ୍ତକ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗଳ୍ପ ତଥା ବୈଜ୍ଞାନିକ କବିତା ଓ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ଆଦି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଭାଗ ବିଜ୍ଞାନର ବିଶେଷତ୍ୱ। ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ ଅନ୍‌ଲାଇନରେ ପଢିବାପାଇଁ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ

Quick Response Code:

Available online at : https://pracheenews.com/

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.15253251

Article No - BPP00278

ଯୋଗାଯୋଗ :
ଡକ୍ଟର ଅମରେଶ ସେନାପତି, ଅଧ୍ୟାପକ, ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ
ସରକାରୀ ଉଚ୍ଚ ମାଧ୍ୟମିକ ବିଦ୍ୟାଳୟ ବୁର୍ଜା, କୋରାପୁଟ
Email : amareshsenapati2@gmail.com
ORCID ID : https://orcid.org/0009-0005-9271-6739

This is an open access journal, and articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Non Commercial Share Alike 4.0 License, which allows others to remix, tweak, and build upon the work non commercially, as long as appropriate credit is given and the new creations are licensed under the identical terms.

For reprints contact: *pracheepatrika@rediffmail.com*

ପ୍ରାପ୍ତି	ସମୀକ୍ଷିତ	ଗୃହୀତ	ପ୍ରକାଶିତ
୩.୧୧.୨୦୨୪	୧୦.୦୧.୨୦୨୫	୨୫.୦୨.୨୦୨୫	୧.୦୩.୨୦୨୫

ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧକୁ କିପରି ଉଦ୍ଧୃତ କରିବେ : ସେନାପତି, ଅମରେଶ, ୨୦୨୫। ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ଲେଖକର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁଚିନ୍ତା : ପ୍ରସଙ୍ଗ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସ। ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରକାଶ ପ୍ରାଚୀ। ଭାଗ :୧୦, ସଂଖ୍ୟା : ୦, ପୃଷ୍ଠା :୪୬-୫୩।

ଆଠଗୋଟି ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସର ଭୂମିକା ବେଶ୍ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ। ବିଜ୍ଞାନର ଆବଶ୍ୟକତା କାହିଁକି ? ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସାହିତ୍ୟର ସଂପର୍କ କ'ଣ ? ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନରେ ବିଜ୍ଞାନର ଭୂମିକା କ'ଣ ? ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ କେତେ ମାତ୍ରାରେ ସଫଳ ହୋଇପାରିବ ? ସାହିତ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ବିଜ୍ଞାନକୁ କେତେଦୂର ଯୁକ୍ତିଯୁକ୍ତ ନ୍ୟାୟ ମିଳି ପାରିବ ? ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସରେ ପ୍ରଫେସର୍ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର କେତେ ମାତ୍ରାରେ ବିଜ୍ଞାନକୁ ନ୍ୟାୟ ଦେଇ ପାରିଛନ୍ତି ? ଏହିପରି ବିବିଧ ପ୍ରଶ୍ନମୟତାର ସାମ୍ନାରେ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରସଙ୍ଗ ଆଧାରିତ ଉପନ୍ୟାସ ସବୁର ଗ୍ରନ୍ଥି ଉନ୍ମୋଚିତ କରିଦେବା ହିଁ ଏହି ପ୍ରବନ୍ଧର ହେତୁ।

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦାବଳୀ :-

ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁଚିନ୍ତା, ବିଜ୍ଞାନ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ, ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର, ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣ, ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସ, ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ।

କେବଳ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ନୁହେଁ ବରଂ ବିଶ୍ୱସାହିତ୍ୟର ଭୂମିକା ତା'ର ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣର ସମସ୍ତ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କରିବା। ଅଧିକ ଚିନ୍ତା କଲେ ଏ କଥା ଆହୁରି ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରତିଭାତ ହୁଏ। ତାହା ହେଉଛି ଗୋଟିଏ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସାହିତ୍ୟକୁ ପାର୍ଶ୍ୱ ରାଷ୍ଟ୍ରର ସାହିତ୍ୟ ପରୋକ୍ଷ ଓ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣର ପ୍ରୟାସ ଓ ପ୍ରେରଣା ସମ୍ପର୍କରେ ପ୍ରଭାବଶୀଳ କରିଥାଏ। ଆଜି ଏହି କଥାଟି ଆମେ ଆମ ରାଷ୍ଟ୍ର ଭାରତ ପାଇଁ ସେତେବେଳେ ପ୍ରଯୁଜ୍ୟ ଭାବିବୁ ଯେତେବେଳେ ପାର୍ଶ୍ୱ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ବିଗତ ଦିନମାନଙ୍କରେ ଘଟିଥିବା ବିବିଧ କାରଣ ହେତୁ ଉଭୟ ନୈତିକ ଓ ଆର୍ଥନୈତିକ ସ୍ଖଳନ ଘଟିଥିଲା। ଯେପରିକି ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧର ଭୟାବହତା, ଜାପାନର ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ, ଋଷିଆର ଶ୍ରେଣୀସଂଘର୍ଷ, ଫରାସୀ ରାଷ୍ଟ୍ର ବିପ୍ଳବ ଏବଂ ଆମେରିକା ସ୍ୱାଧୀନତା ଲଢ଼େଇର ଇତିହାସ। ବିଶ୍ୱର ବହୁ ଚିନ୍ତାଶୀଳ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅନୁପୂରକ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ପାଇଁ ମାନସିକ ଭିତ୍ତିଭୂମି ଯୋଗାଇ ଥିଲା। ଏବେ ସେହି ସେହି ଚେତନା ଓ ଦୃଷ୍ଟିକୋଣକୁ ଆମ ସାହିତ୍ୟ ସ୍ରଷ୍ଟାମାନେ ଆମ ପାଣିପାଗରେ ତାକୁ ଜନ୍ମ ଦେଇ ଆମର ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣର ପ୍ରୟାସକୁ ପ୍ରବଳ ଓ ତୀକ୍ଷ୍ଣ କରିଅଛନ୍ତି।

ଆମ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣ ସ୍ୱାଧୀନତା ଦିନଠାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଛି। ଯେଉଁଦିନ ଆମେ ପରାଧୀନତାର ବୃନ୍ତଚ୍ୟୁତ ହୋଇ ସ୍ୱାଧୀନତାର ନୂତନ ଅମୃତ ସ୍ୱପ୍ନରେ ବିଭୋର ହୋଇଗଲୁ। ବୁଝାଗଲା ସ୍ୱାଧୀନତା କେବଳ ଏକ ହସ୍ତାନ୍ତରିତ ଦଲିଲ ନୁହେଁ। ଏହା ଏକ ସାମଗ୍ରୀକ ଓ ସାମୂହିକ ନିଷ୍ଠା ଓ ଉତ୍ସର୍ଗୀକୃତ ପ୍ରାଣର ଆହୂତ ମହାଯଜ୍ଞ। ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣ କରିବାକୁ ହେଲେ ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ଅନୁକରଣ ଓ ଅନୁସରଣ କରିବାର ଅଛି। ଅନୁସରଣ ଓ ଅନୁକରଣ ହିଁ ଅନୁସୃଜନ। ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣ କରିବାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଦେଶ ଲାଗିଥିଲେ। ବିଜ୍ଞାନ, କଳା, ସ୍ଥାପତ୍ୟ, ସାହିତ୍ୟ, ଦର୍ଶନ, ଗଣିତ, ଶାସ୍ତ୍ର, ଜ୍ୟାମିତି ତଥା ବୈଦିକ ଶାସ୍ତ୍ରର ବିକାଶ ହିଁ ଗୋଟିଏ ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣ କରିଥାଏ। ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣ ଗଠନରେ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଅବଦାନ ଅବିସ୍ମୃତ। ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ବିଭିନ୍ନ ବିଭାଗ ମଧ୍ୟରେ ଉପନ୍ୟାସ ବିଭାଗ ଶ୍ରେୟତ୍ୱ ଲାଭ କରେ। କାରଣ ଉପନ୍ୟାସରେ ସମାଜରେ ବାସ୍ତବତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଥାଏ। ଉପନ୍ୟାସ ସାହିତ୍ୟକୁ ଟିକିଏ ନିରେଖି ଦେଖିଲେ ଆମେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଥାଉ ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟର ପରିଚୟ। ସମ୍ପ୍ରତି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟରେ ପଦ୍ୟ ଅପେକ୍ଷା ଗଦ୍ୟର ପ୍ରଭାବ ଓ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଅଧିକ। ଗଦ୍ୟସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ଉପନ୍ୟାସର ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଛି। ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷର ଜୀବନୀ, କିମ୍ବଦନ୍ତୀ, ଇତିହାସ, ପୁରାଣ ତଥା ଲୋକକଥା ଓ ବାସ୍ତବତାକୁ ନେଇ ଉପନ୍ୟାସ ନିଜର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତା ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିଛି। ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟରେ ଜାପାନୀଜ ଭାଷାରେ ୧୧୦୦ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ନାରୀ ଲେଖିକା ମୁରାସାକି ଶିଖିବୁଙ୍କ 'ଦି ଟେଲ ଅଫ୍ ଗେଞ୍ଜି' ପ୍ରଥମ ଉପନ୍ୟାସ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରିଛି। ସେହିଭଳି ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ୧୭୪୦ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶିତ ସାମୁଏଲ୍ ରିଚର୍ଡ଼ ସନ୍‌ଙ୍କ 'ପାମେଲା' ଉପନ୍ୟାସ ଇଂରାଜୀ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ଉପନ୍ୟାସ ହେବାର ସୌଭାଗ୍ୟଲାଭ କରେ। ରିଚର୍ଡ଼ସନଙ୍କ ପୂର୍ବରୁ ଏହି ଶତାବ୍ଦୀରେ ସୁଇଫଟ୍ 'ଗଲିଭରସ ଟ୍ରାଭଲସ'(୧୭୨୬) କାହାଣୀ ରଚନା କରି ଲୋକପ୍ରିୟତା ହାସଲ କରିଥିଲେ। ଡିଫୋ ତାଙ୍କ 'ରବିନସନ କ୍ରୁଶୋ'(୧୭୧୯) ପୁସ୍ତକରେ ମଣିଷର ବ୍ୟକ୍ତି ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇ ସାରିଥିଲେ। ସେ ପୁଣି ତାଙ୍କର 'ମଲ ଫ୍ଲାଣ୍ଡର୍ସ'(୧୭୨୨) ଉପନ୍ୟାସରେ ଚରିତ୍ରକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ ଏ ଉପନ୍ୟାସଗୁଡ଼ିକରେ କଳାର ଉତ୍କର୍ଷତା ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ନାହିଁ। ସମାଜରେ ନାରୀର ସମସ୍ୟାକୁ ଅଙ୍କନ କରିବାକୁ ଯାଇ ପ୍ଲଟ୍, ଚରିତ୍ର ଚିତ୍ରଣ, ଚରିତ୍ରର ମନୋବିଶ୍ଳେଷଣ ଓ ସମାଜ ପ୍ରତି ବାସ୍ତବ ଦୃଷ୍ଟିଭଙ୍ଗୀ 'ପାମେଲା' ଉପନ୍ୟାସ ଏକ ସାର୍ଥକ ଓ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଉପନ୍ୟାସ ଭାବେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଓ ସମ୍ମାନ ଆଣି ଦେଇଛି। "୧୮୨୩ମସିହାରେ ରଚିତ ପ୍ରଥମନାଥ ଶର୍ମାଙ୍କ 'ନବବାବୁ ବିଳାସ' ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟରେ ପ୍ରଥମ ଉପନ୍ୟାସ ଭାବରେ ସ୍ୱୀକୃତିଲାଭ କରିଛି।"(୧) ୧୮୫୭ମସିହାରେ ପ୍ୟାରୀଚାନ୍ଦ ମିତ୍ରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲିଖିତ 'ଆଲାଲେର ଘରେ ଦୁଲାଲ' ଦ୍ୱିତୀୟ ଉପନ୍ୟାସ। ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟରେ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାରେ ପ୍ରଥମ ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟି ଭାବରେ 'ନବବାବୁ ବିଳାସ' ସୁଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରିଛି। ସଂସ୍କୃତ ସାହିତ୍ୟରେ ଦେଖା ଦେଇଥିବା ବାଣଭଟ୍ଟଙ୍କ 'କାଦମ୍ବରୀ'କୁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଭାରତୀୟ ଉପନ୍ୟାସ ବୋଲି ମତ ଦିଅନ୍ତି। ମାତ୍ର ତାହା ଶିଳ୍ପକଳା ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଉପନ୍ୟାସ ହୋଇ ନ ପାରେ କିନ୍ତୁ ଗଦ୍ୟଗ୍ରନ୍ଥ ହୋଇପାରେ। ଏହିପରି ଅନେକ କାହାଣୀଧର୍ମୀ ଗ୍ରନ୍ଥ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯେପରି ଦଣ୍ଡୀଙ୍କ 'ଦଶକୁମାର

ଚରିତମ୍', ବସୁବନ୍ଧୁଙ୍କ 'ବାସବଦତ୍ତା', ବିଷ୍ଣୁ ଶର୍ମାଙ୍କ 'ପଞ୍ଚତନ୍ତ୍ର' ଇତ୍ୟାଦି। ଏଗୁଡ଼ିକରେ ସାମାଜିକ ଚିତ୍ରରେ ଆଭାସ ମିଳେ ମାତ୍ର ଶୈଳୀଗତ ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ନାହିଁ। ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟରେ କେତେକ କାହାଣୀ ଗ୍ରନ୍ଥ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ଯଥା ନାରାୟଣ ନନ୍ଦ ଅବଧୂତ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ 'ରୁଦ୍ର ସୁଧାନିଧି', ଶିବ ଦାସଙ୍କ 'ବତ୍ରିଶ ସିଂହାସନ କଥା' ଓ 'ବେତାଳ ପଞ୍ଚବିଂଶତି କଥା', ବ୍ରଜନାଥଙ୍କ 'ଚତୁର ବିନୋଦ' ଇତ୍ୟାଦି। ଏହି କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କରିବା ପାଇଁ ବାଟ ଫିଟାଇ ଥିଲା। ୧୮୮୮ ମସିହାରେ କଟକ ପ୍ରିଣ୍ଟିଂ କମ୍ପାନୀରୁ ଉମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ 'ପଦ୍ମମାଳୀ' ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରଥମ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଓଡ଼ିଆ ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶଲାଭ କଲା। ୧୮୯୮ମସିହାରେ ଉମେଶ ଚନ୍ଦ୍ର ସରକାରଙ୍କ ଦ୍ୱିତୀୟ ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶ ପାଏ 'କେଉଁଝର ବିଦ୍ରୋହ' ତାହା ଅସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଉପନ୍ୟାସ। ଭାରତୀୟ ସାହିତ୍ୟର ପ୍ରଥମ ସାମାଜିକ ଉପନ୍ୟାସ ଭାବରେ ବ୍ୟାସକବି ଫକୀରମୋହନ ସେନାପତିଙ୍କ 'ଛମାଣ ଆଠଗୁଣ୍ଠ' ଉପନ୍ୟାସ ୧୮୯୭-୯୮ମସିହାରେ ଉତ୍କଳ ସାହିତ୍ୟ ପତ୍ରିକାରେ ଧାରାବାହିକ ଭାବେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା। ୧୯୦୨ମସିହାରେ ତାହା ପୁସ୍ତକ ଆକାରରେ ପ୍ରକାଶଲାଭ କଲା। ଏହିଭଳି ଭାବରେ ନନ୍ଦକିଶୋର ବଳଙ୍କ 'କନକଲତା', ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଆଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ୧୯୨୫ମସିହାରେ 'କମଳକୁମାରୀ' ଉପନ୍ୟାସ, ଚକ୍ରଧର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ 'ବଳାଙ୍ଗୀ' ଉପନ୍ୟାସ, କୁନ୍ତଳା କୁମାରୀଙ୍କ ଉପନ୍ୟାସରେ 'ଭ୍ରାନ୍ତି'(୧୯୨୩), ନଅତୁଣ୍ଡୀ(୧୯୨୫), ରଘୁ ଅରକ୍ଷିତ(୧୯୨୮), କାଳିବୋହୂ(୧୯୨୬) ଇତ୍ୟାଦି ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲା। ସବୁଜ ସାହିତ୍ୟରେ 'ବାସନ୍ତୀ' ଉପନ୍ୟାସ ଏକ କ୍ଲାସିକ୍ ଉପନ୍ୟାସ। କମଳାକାନ୍ତ ଦାସଙ୍କ 'ବୋଉ' ଉପନ୍ୟାସ, ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ ପରେ ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱରେ ଦ୍ରୁତ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦେଖାଦେଲା। ପରୀକ୍ଷାନିରୀକ୍ଷାର ଯୁଗ ଆରମ୍ଭ ହେଲା। ଫ୍ରଏଡ଼ୀୟ ଦର୍ଶନ, ୟୁଙ୍ଗଙ୍କ ଅବଚେତନ ବୋଧର ରହସ୍ୟ, କାମ୍ୟୁ, କାଫ୍‌କା, ସାର୍ତ୍ତେ, ସରେନ୍ କିର୍କେଗାର୍ଡ଼ଙ୍କ ବିଭିନ୍ନ ଚେତନାର ଧାରା ପ୍ରବାହିତ ହୋଇଥିଲା। ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଓଡ଼ିଆ ଔପନ୍ୟାସିକଙ୍କୁ ଅଧିକ ପ୍ରଭାବିତ କଲା। ସ୍ୱାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଗୋପୀନାଥ ମହାନ୍ତି, କାହ୍ନୁଚରଣ ମହାନ୍ତି, ହରେକୃଷ୍ଣ ମହତାବ, ଜ୍ଞାନୀନ୍ଦ୍ର ବର୍ମା, ରାଜକିଶୋର ରାୟ, ସୁରେନ୍ଦ୍ର ମହାନ୍ତି, ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖର ରଥ, ଶାନ୍ତନୁ କୁମାର ଆଚାର୍ଯ୍ୟ, ବିଭୂତି ପଟ୍ଟନାୟକ, ଗୋବିନ୍ଦ ଦାସ, ବସନ୍ତ କୁମାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ, ପ୍ରତିଭା ରାୟ, ମନୋଜ ଦାସ, ବିଜୟନୀ ଦାସଙ୍କ ନାମ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ।

ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ ହେଉଛି ବିଜ୍ଞାନ ଯୁଗ। ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ଉପନ୍ୟାସକୁ ନେଇ ଦେଖାହେଲା ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ। ସାହିତ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରେ ବିଜ୍ଞାନ ଯୁକ୍ତି କରେ। ବିଶ୍ୱାସ ଓ ଯୁକ୍ତି ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରମୁଖ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ। ସାହିତ୍ୟ ସମାଜର କଥା କହେ ଓ ବ୍ୟକ୍ତିର ମନତଳର କଥା ବି କହେ। ସମାଜ ଉନ୍ନତି କରେ ନିଜର ବିଜ୍ଞାନ ଓ ସାହିତ୍ୟକୁ ନେଇ। ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ରାଷ୍ଟ୍ର ତା'ର ଲେଖକର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁଚିନ୍ତା ମୁଖ୍ୟ ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିଥାଏ। ସାହିତ୍ୟ ମାଧ୍ୟମରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁଚିନ୍ତା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲେ ସମାଜ ଉନ୍ନତି କରିଥାଏ ଓ ଅଗ୍ରଗତି କରିଥାଏ। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସାହିତ୍ୟକୁ ନିରୀକ୍ଷଣ କଲେ ତାହା ଭଲଭାବରେ ଜଣାଯାଏ। ବିଶ୍ୱସାହିତ୍ୟରେ ଇଂରାଜୀ କବି ପିବି.ସେଲୀଙ୍କ ପତ୍ନୀ ମ୍ୟାରୀ ଗଡ଼ଉଇନଙ୍କ ରଚିତ 'ଫ୍ରାଙ୍କୋନଷ୍ଟିନ୍' ଉପନ୍ୟାସଟି ହେଉଛି ବିଶ୍ୱର ପ୍ରଥମ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ। 'ଏହି ଉପନ୍ୟାସଟି ୧୮୧୮ମସିହାରେ ଆତ୍ମପ୍ରକାଶ କରିବା ପରେ ଉପନ୍ୟାସ ଜଗତରେ ଏକ ନବଦିଗନ୍ତ ଉନ୍ମୋଚିତ ହୋଇଥିଲା।"(୨) ଉପନ୍ୟାସଟିର ନାୟକ ଫ୍ରାଙ୍କୋନଷ୍ଟିନ୍ ଜଣେ ଯୁବ ବୈଜ୍ଞାନିକ। ଏଥିରେ ରୋବଟ୍‌ର ନିର୍ମାଣ କଥା ରହିଛି। ଚେକୋସ୍ଲୋଭାକିଆର କାରେଲପେକ୍ ନାମକ ଜଣେ ପ୍ରବୀଣ ଔପନ୍ୟାସିକ 'ରୋସମସ୍‌ରୁ ୟୁନିଭରସାଲ ରୋବଟ୍‌ସ' ଶିରୋନାମାରେ ୧୯୨୧ମସିହାରେ ଆତ୍ମଲାଭ କରିଥିଲା। ପରେ ୧୯୨୩ମସିହାରେ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ଅନୁଦିତ ହୋଇ ଚହଳ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା। ଇଂରାଜୀ ଔପନ୍ୟାସିକ ଏଚ୍.ଜି.ୱେଲସ ଅନେକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ। ସେଥି ମଧ୍ୟରେ The Time Machine, The Invisble man, The war of the Worlds, The First man on the moon, ଅନ୍ୟତମ। ଆମେରିକୀୟ ଔପନ୍ୟାସିକ ଆଇଜାକ ଆସିମୋଭ୍ ରୋବଟୀୟ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କରି ସୁଖ୍ୟାତି ଲାଭ କରିଥିଲେ। ୧୯୫୦ମସିହାରେ 'ଆଇରୋବର୍ଟ' ପରେ 'ରେଷ୍ଟ ଅଫ୍ ଦି ରୋବଟସ' ଉପନ୍ୟାସ ଦୁଇଟି ତାଙ୍କର ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା ପରେ ବୁଦ୍ଧିଜୀବୀ ମହଲରେ ଖୁବ୍ ଆଲୋଡ଼ନ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା। ୧୯୫୦ମସିହା ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଭାରତରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି। ବଙ୍ଗଳା ଭାଷାରେ ବିଜ୍ଞାନଭିତ୍ତିକ ରଚନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରଚେଷ୍ଟା ଅଧିକ ପ୍ରାଚୀନ। ୧୮୪୨ମସିହାରେ ବିଦ୍ୟାଦର୍ଶନ ନାମକ ପତ୍ରିକାରେ ବିଜ୍ଞାନ ଭିତ୍ତିକ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା। ଜାପାନ୍‌ରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ବିଶ୍ୱଯୁଦ୍ଧ କାଳରେ ଆଟମ୍‌ବମ୍ ପଡ଼ିଲା ପରେ ଆସାମ୍‌ର କୃଷ୍ଣ ଦେଶର ବଡ଼ଠାକୁର ନାମକ ଜଣେ ଲେଖକ ଆଟମ୍‌ବମ୍ ନାମକ ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କରିଥିଲେ।

ଭାରତବର୍ଷରେ ପ୍ରଥମେ ଇଂରେଜମାନେ ବିଜ୍ଞାନ ଭିତ୍ତିକ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲେ। ଭାରତୀୟମାନଙ୍କୁ ବିଜ୍ଞାନ ସହିତ ପରିଚିତ କରାଇବା ପାଇଁ ଖ୍ରୀଷ୍ଟିଆନ୍‌ମାନେ ଧର୍ମ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ କେତେକ ବିଜ୍ଞାନ ପୁସ୍ତକ ଅନୁଦାନ କରି ଭାରତରେ ବିଜ୍ଞାନର ପ୍ରଚାର ଓ ପ୍ରସାର କରିଥିଲେ। ଏହି ସମୟରେ ଡାକ୍ତର ବନବିହାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ ଛତ୍ରଭଙ୍ଗ ନାମକ ଏକ ବିଜ୍ଞାନ ନାଟକ ରଚନା କରି ଖ୍ୟାତିଲାଭ କରିଥିଲେ। ଶଙ୍ଖ, ଚତୁରଙ୍ଗ, ସହକାର, ନବଭାରତ ଓ ଡଗର ଆଦି ପତ୍ରିକାରେ

ଅନେକ ଯୁବଲେଖକ ବିଜ୍ଞାନଧର୍ମୀ ଲେଖାମାନ ପ୍ରକାଶ କରୁଥିଲେ। ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଅନ୍ୟତମ। ୧୯୪୯ମସିହାରେ ଡାକ୍ତର ଗୋପାଳଚନ୍ଦ୍ର ପଟ୍ଟନାୟକ, ଡ.ରାଧାନାଥ ରଥ ଓ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସମ୍ମିଳିତ ଉଦ୍ୟମରେ ଓଡ଼ିଆ ବିଜ୍ଞାନ ପ୍ରଚାର ସମିତି ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହୋଇ ବିଜ୍ଞାନ ସାହିତ୍ୟ ପାଇଁ ଅନୁକୂଳ ପରିବେଶ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା। ଦେବକାନ୍ତ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'କୃତ୍ରିମ ମଣିଷ' ଏକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟି କଲେ। ମହାଶୂନ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନ, କମ୍ପ୍ୟୁଟର, ଟେଲିସ୍କୋପର ପ୍ରୟୋଗ, ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନ ବିଦ୍ୟା ଇତ୍ୟାଦିକୁ ଭିତ୍ତି କରି ସେ ତାଙ୍କର ସର୍ବପ୍ରଥମ ଉପନ୍ୟାସ 'କୃତ୍ରିମ ମଣିଷଟିକୁ ରଚନା କରିଛନ୍ତି। ଡକ୍ଟର ଅମୂଲ୍ୟକୃଷ୍ଣ ମିଶ୍ରଙ୍କ 'ଏକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟନଗର' ଏକ ସାର୍ଥକ ବିଜ୍ଞାନ ଭିତ୍ତିକ ଗଳ୍ପ ସଙ୍କଳନ। ଏଥିରେ ୭ଗୋଟି ଗଳ୍ପ ସ୍ଥାନିତ। ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ବୈଜ୍ଞାନିକ ନାଟକ ଲେଖିବାର ଡାକ୍ତର ବନବିହାରୀ ପଟ୍ଟନାୟକ। ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ କାବ୍ୟକବିତା ରଚନା କରିବାରେ ଡକ୍ଟର ପର୍ଶୁରାମ ମିଶ୍ର ଅନ୍ୟତମ। ବିଜ୍ଞାନ ଭିତ୍ତିକ ଶିଶୁ ସାହିତ୍ୟ ରଚନା କରିବାରେ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଅଜାଙ୍କ ମଜା କଥା, ଛବି କେମିତି କଥା କୁହେ, ସ୍ୱର୍ଗକୁ ସାତୋଟି ପାହାଚ ଇତ୍ୟାଦି। ଭାରତୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ତଥା ନୋବେଲ୍ ପୁରସ୍କାର ବିଜେତା ସି.ଭି.ରମଣଙ୍କ Aspect of Scienceକୁ ୧୯୬୦ମସିହାରେ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଅନୁବାଦ କରିଥିଲେ।

୧୯୨୨ମସିହା ମେ' ମାସ ୨୪ତାରିଖରେ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଭଦ୍ରକ ସହର ନିକଟସ୍ଥ କୁଆଁସଠାରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ। ପିତା ବିଜୟ ଗୋବିନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଓ ମାତା ଫୁଲ୍ଲଦେବୀଙ୍କ ସନ୍ତାନ ଭାବରେ ସ୍ୱନାମ ଅର୍ଜନ କରିଥିଲେ। ପିତା ବିଜୟଗୋବିନ୍ଦ ସେତେବେଳେ ଭଦ୍ରକର ଜଣେ ଧନାଢ଼୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତି। ତାଙ୍କର ଅନେକ ଜମିବାଡ଼ି ସହିତ ଜମିଦାରୀ ଓ ମହାଜନୀ କାରବାର ଥିଲା। କୁଆଁସ ଗ୍ରାମରେ ସ୍କୁଲ୍ ଶିକ୍ଷା ସମାପନ କରି ଆଇ.ଏସ୍.ସି. ଓ ବି.ଏସ୍.ସି.ରେ ରସାୟନବିଜ୍ଞାନ ଅନର୍ସ ନେଇ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ପାଠପଢ଼ିଲେ। କୁଆଁସର ଜମିଦାର ବିନୋଦବିହାରୀ ରାୟଙ୍କ ଜ୍ୟେଷ୍ଠା କନ୍ୟା କୁମୁଦିନୀଙ୍କ ବିବାହ କଲେ। ପ୍ରେସିଡେନ୍ସି କଲେଜରେ ଏମ୍.ଏସି.ରେ ଏଡ୍‌ମିସନ ନେଇ ସୁପ୍ରସିଦ୍ଧ ହିନ୍ଦୁ ହଷ୍ଟେଲ୍‌ରେ ରହିଲେ। ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ବଙ୍ଗଭାଷା ପଢ଼ି ଓ ବୁଝିବାର ଦକ୍ଷତା ରହିଥିଲା। ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ବଙ୍ଗଳା ଭାଷା ପଢ଼ି ସେଥିରୁ ଟେକ୍‌ନିକାଲ୍ ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ପ୍ରତିଶବ୍ଦ ସଂଗ୍ରହ କଲେ। ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଲେଖା 'ପରମାଣୁ ବୋମାର ଆବିଷ୍କାର'। ୧୯୪୫ ମସିହାରେ ବାମଣ୍ଡା ରାଜ୍ୟରୁ ଡକ୍ଟର ମାୟାଧର ମାନସିଂହଙ୍କ ସମ୍ପାଦନାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା 'ଶଙ୍ଖ' ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପୂର୍ବରୁ ତାହା ହଜିଗଲା। ପରେପରେ ୧୯୪୬ମସିହା ଜୁଲାଇ ମାସରେ 'ଶଙ୍ଖ' ପତ୍ରିକାରେ 'ଆଧୁନିକ ବିଜ୍ଞାନକୁ ଆଲକାତରାର ସାହାଯ୍ୟ' ଶୀର୍ଷକ ଲେଖା ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା। ଗୋକୁଳାନନ୍ଦଙ୍କ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖିବାର ଆଉ ଏକ ପ୍ରେରଣା ହେଉଛି କଲିକତାର ଆକାଶବାଣୀ। ୧୯୪୫ମସିହା ଠାରୁ ଓଡ଼ିଶାରେ ରେଡ଼ିଓ ବ୍ୟବସ୍ଥା ନ ଥିବାରୁ ଭାରତସରକାରଙ୍କ ତରଫରୁ କଲିକତା ରେଡ଼ିଓ ଷ୍ଟେସନ୍‌ରୁ ପ୍ରତିଦିନ ରାତି ନ'ଟା ବେଳେ ଅଧଘଣ୍ଟାଏ ଓଡ଼ିଆ ପ୍ରୋଗ୍ରାମ୍ ପ୍ରଚାରିତ ହୁଏ। କଲିକତା ଷ୍ଟେସନ୍‌ରୁ ସ୍ୱଲିଖିତ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଲେଖା ଦେବା ପାଇଁ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରାଯାଇଥାଏ। ଏଥିରୁ ସେ ମଧ୍ୟ ମାସିକ ଖୁବ୍ ଭଲ ଆୟ କରୁଥିଲେ। ଏହି ଅର୍ଥ ଓ ପୁରସ୍କାର ତାଙ୍କୁ ଅଧିକ ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରବନ୍ଧ ଲେଖିବାକୁ ପ୍ରୋତ୍ସାହିତ କରିଥିଲା। କଲିକତାରୁ ଏମ୍.ଏସ୍.ସି. ପାସ୍ କରି ୧୯୪୮ମସିହାରେ ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ରସାୟନ ବିଜ୍ଞାନ ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବରେ ନିଯୁକ୍ତ ପାଇଲେ। ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ସୃଷ୍ଟିର ମୂଳ ଉତ୍ସ ହେଉଛି ରେଭେନ୍ସା କଲେଜରେ ଅଧ୍ୟାପକ ଥିଲାବେଳେ ତାଙ୍କର ଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ବନ୍ଧୁ ଆଉଜଣେ ଅଧ୍ୟାପକ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଏଚ୍.ଜି.ୱେଲସ୍‌ଙ୍କର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ପୁସ୍ତକ ପଢ଼ି ତାହାର ସାରକଥା ଗପ ଆକାରରେ କହୁଥିଲେ। ସେହି ଗପର କିୟଦଂଶ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦଙ୍କୁ ଭଲ ଲାଗିଲା। ତେଣୁ ସେ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ଲାଇବ୍ରେରୀରୁ ସେହି ଇଂରାଜୀ ପୁସ୍ତକ ଆଣି ପଢ଼ିଲେ। ପଢ଼ି ସାରି ଭାବିଲେ ଏଚ୍.ଜି.ୱେଲ୍‌ସ ଏଭଳି ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ଲେଖି ପାରୁଛନ୍ତି ସେ କାହିଁକି ସେହିଭଳି ଲେଖିବେ ନାହିଁ ? ଏହିସବୁ ଲେଖକଙ୍କର ଲେଖା ତାଙ୍କୁ ଏଭଳି ଭଲ ଲାଗିଲା ଯେ ସେ ମନେମନେ ଠିକ୍ କଲେ ସେମାନଙ୍କ ଭଳି ସେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ଲେଖିବେ। ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗଳ୍ପ ପୁସ୍ତକ ଭାବରେ ଉଡ଼ନ୍ତା ଥାଳିଆ, ଚତୁର୍ଥ ପରିସର, ସମୟର ଫାଟ ଓ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ବିଜ୍ଞାନ ବିଚିତ୍ରା ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମାଇଲଖୁଣ୍ଟ। ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ନୀଳଚକ୍ରବାଳ ସେପାରେ, ପାଶ୍ଚାତ୍ୟ ସ୍ମୃତି। ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ବିଜ୍ଞାନ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ତରଳ ବାୟୁ ଓ ତତଲା ବରଫ, କିଏ ବେଶି ଭାରୀ ? ଚିନି କୁଆଡୁ ଆସେ ? ତମକୁ ସତ, ମୋତେ ମିଛ, ଆମ ଦୂଷିତ ପରିବେଶ। ଅନୁବାଦ ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ 'ବିଜ୍ଞାନର ଦୃଶ୍ୟ'(ସାର ସି.ଭି.ରମଣଙ୍କ ରଚିତ Aspect of scienceର ଅନୁବାଦ)। ସୁଖପାଠ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନ ପୁସ୍ତକ ମଧ୍ୟରେ ଦୂରବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର, ଅଣୁବୀକ୍ଷଣ ଯନ୍ତ୍ର, ରେଡ଼ିୟମ୍ ଓ କ୍ୟୁରି, ଟେଲିଗ୍ରାଫ୍ ଓ ଟେଲିଫୋନ୍, ବିଚିତ୍ର ବିଶ୍ୱ, ଆଲକାତରା, ବିଜ୍ଞାନର ଆଦିପର୍ବ, ଆଇନଷ୍ଟାଇନ୍ ଓ ଆପେକ୍ଷିକବାଦ, କାଚର କୁହୁକ, ଆଣ୍ଟିବାୟୋଟିକ୍ସ, ଆଧୁନିକ ଚଳଚ୍ଚିତ୍ର, ଆପେକ୍ଷିକ ତଥ୍ୟ, ଟେଲିଭିଜନ, ରେଡ଼ିଓ ଓ ରାଡ଼ାର, ଗ୍ରାମଫୋନ୍ ଓ ଟେପ୍‌ରେକର୍ଡ଼ର, ପରମାଣୁବୋମା, କୃତ୍ରିମ ଉପଗ୍ରହ, ଯନ୍ତ୍ର ମଣିଷ, ଚନ୍ଦ୍ରାଭିଯାନ, ରେଡ଼ିଓ ଟେଲିଭିଜନ, ଅଣୁ ପରମାଣୁ ଇତ୍ୟାଦି। ଉପନ୍ୟାସ ମଧ୍ୟରେ

ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଅବଦାନ ଅବିସ୍ମରଣୀୟ । ଏହି ଆଠଗୋଟି ଉପନ୍ୟାସ ହେଉଛି ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ନକ୍ଷତ୍ର । ପ୍ରଥମ ଉପନ୍ୟାସ ୧.ପୃଥିବୀ ବାହାରେ ମଣିଷ(୧୯୫୨), ୨.କୃତ୍ରିମ ଉପଗ୍ରହ(୧୯୫୮), ୩.ମଧ୍ୟାହ୍ନର ଅନ୍ଧକାର(୧୯୫୯), ୪.ଚନ୍ଦ୍ର ମୃତ୍ୟୁ(୧୯୬୬), ୫.ସୁନାର ଓଡ଼ିଶା(୧୯୭୩), ୬.ଗ୍ରାମଦାନ(୧୯୮୧), ୭.ମୃତ୍ୟୁ ଏକ ମାତୃତ୍ୱର(୧୯୮୩), ୮.ନିଶ୍ଚଳ ପୃଥିବୀ(୧୯୯୦) । ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସର ଭୂମିକା ଆବିଷ୍କୃତ । ଏହି ଆଠଗୋଟି ଉପନ୍ୟାସକୁ ନିମ୍ନରେ ପର୍ଯ୍ୟାଲୋଚନା କରାଯାଇଛି ।

ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କର ସର୍ବପ୍ରଥମ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ହେଉଛି 'ପୃଥିବୀ ବାହାରେ ମଣିଷ'(୧୯୫୨), ସୁବିଖ୍ୟାତ ଇଂରାଜୀ ବିଜ୍ଞାନ ଉପନ୍ୟାସ ରଚୟିତା ଏଚ୍.ଜି.ଓ୍ୱେଲସ ଓ ଫରାସୀ ବିଜ୍ଞାନ ଉପନ୍ୟାସ ରଚୟିତା ଜୁଲସ ଭର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ବହୁ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ପାଠ କଲାପରେ ସେହି ଶୈଳୀରେ ପ୍ରଭାବିତ ହୋଇ 'ପୃଥିବୀ ବାହାରେ ମଣିଷ' ଉପନ୍ୟାସ ରଚନା କଲେ । ଏହି ଉପନ୍ୟାସଟିର କଥାବସ୍ତୁ ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ଲିଖିତ । ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ଭାବରେ ଆମେ ଦେଖିବାକୁ ପାଉ ମିସ୍ ଲରା ଓ କଲମ୍ବିଆ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଅଧ୍ୟାପକ ତଥା ବୈଜ୍ଞାନିକ ରିଗ୍ଲର୍ଡସନ୍ । ଦୁହେଁ ଯୁବକ ଯୁବତୀ । ପରସ୍ପର ପ୍ରତି ପ୍ରେମଭାବ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଅତି ନିକଟତର ସେମାନେ ହୋଇଛନ୍ତି । ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର ଫ୍ଲାସ୍‌ବେକ୍ ମାଧ୍ୟମରେ ପୃଥିବୀ ବାହାରେ ମଣିଷ ଉପନ୍ୟାସର କାହାଣୀ ଗଠନ କରିଛନ୍ତି । ପରମାଣୁ ଶକ୍ତିକୁ ନେଇ ରକେଟ୍ ତିଆରି କରାଯାଇ ସେହି ରକେଟ୍ ସାହାଯ୍ୟରେ ଉପନ୍ୟାସର ନାୟିକା ଲରା ଓ ନାୟକ ଅଧ୍ୟାପକ ପୃଥିବୀବାସୀଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ପୃଥିବୀରୁ ପଳାୟନ କରି ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହରେ ପହଞ୍ଚିଛନ୍ତି । ସେଠାକାର ବୈଜ୍ଞାନିକ ସଭ୍ୟତା ଦେଖି ସେ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପୃଥିବୀବାସୀଙ୍କୁ ଜଣାଇବା ପାଇଁ ଫେରିଛନ୍ତି ପୃଥିବୀକୁ ମାତ୍ର ଫେରିବା ସମୟରେ ରକେଟ୍‌ଟି ଦୁର୍ଘଟଣାର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଖସିପଡ଼େ । ଲରା ଓ ଅଧ୍ୟାପକ ସ୍ମୁଦ୍ରରେ ଭାସୁଥିବା ଅବସ୍ଥାରେ ମରଟାନିଆ ଜଳଜାହାଜର କ୍ୟାପଟେନ୍ ତାଙ୍କୁ ଉଦ୍ଧାର କରି ପୁଲିସ୍ ହାତରେ ଅର୍ପଣ କଲେ । ଆମେରିକାର ପୁଲିସ୍ ତାଙ୍କୁ ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଛି ଓ ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହର ବିଜ୍ଞାନ କଥା ଜାଣିବାକୁ ପାଇ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ କରିନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବିଭିନ୍ନ ଅସ୍ତ୍ରଶସ୍ତ୍ର ଦେଖି ପୁଲିସ୍‌ର ସନ୍ଦେହ ହୋଇଛି । ପୁଲିସ୍‌ର ସନ୍ଦେହ ହେଲା ଯେ ଆମେରିକାର ପରମାଣୁ ବ୍ୟବହାରର ତଥ୍ୟ ଶତ୍ରୁଦେଶ ଋଷିଆକୁ ହସ୍ତାନ୍ତର କରିଛି । ଆମେରିକା ତାକୁ ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ କରିଛି । ମୃତ୍ୟୁଦଣ୍ଡ ଭୋଗ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଲରା ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହରେ ନିଜର ଅନୁଭୂତିକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରିଛି ଏବଂ ଶେଷରେ ତା'ର ସ୍ୱତଃ ମୃତ୍ୟୁ ଘଟିଛି । ରକ୍ଷବସ୍ତ୍ୱକ ଉଦମଳ ଶୈଳୀରେ ରଚିତ ଉପନ୍ୟାସର ସଂଳାପ ବେଶ୍ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ । ପରମାଣୁଯାନ ତିଆରି ସରିବା ପରେ ୧୯୫୧ମସିହା ଅଗଷ୍ଟ ମାସ ୨୦ତାରିଖରେ ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହକୁ ଯାତ୍ରା କରିବାକୁ ସେମାନେ ସ୍ଥିର କଲେ । "ଯିବାର ଦୁଇଦିନ ପୂର୍ବରୁ ରିଚାର୍ଡ଼ସନଙ୍କ ମାଆଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହେଲା । ମୃତ୍ୟୁ ପୂର୍ବରୁ ମୃତ୍ୟୁଶଯ୍ୟା ନିକଟରେ ରିଚାର୍ଡ଼ସନ୍ ଓ ଲରାର ହାତ ଦୁଇଟାକୁ ମିଳାଇ କହିଲେ - ପ୍ରାଣର ପ୍ରିୟଜନ ଆଜିଠାରୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଦାୟିତ୍ୱ ମୁଁ ଲରା ହାତରେ ଦେଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହେଲି ।"(୩) କେବଳ ଆମେରିକା କିମ୍ବା ଋଷ୍ ନୁହେଁ ଭାରତ ବି ମଧ୍ୟ ମଙ୍ଗଳଗ୍ରହକୁ ପରମାଣୁଯାନ ପଠାଇ ପାରେ । ଭାରତୀୟଙ୍କ ନିକଟରେ ନୂତନ ଶକ୍ତିର ଆବିଷ୍କାରର କ୍ଷମତା ରହିଛି । ଭାରତୀୟ ଜାତି କୌଣସି ଗୁଣରେ ବିଜ୍ଞାନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କମ୍ ନୁହେଁ ।

'କୃତ୍ରିମ ଉପଗ୍ରହ' ହେଉଛି ଦ୍ୱିତୀୟ ଉପନ୍ୟାସ । ୧୯୫୮ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇ ସମଗ୍ର ଭାରତରେ ଚହଳ ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ସୋଭିଏଟ୍ ଋଷ୍ ୧୯୫୭ମସିହା ପୂର୍ବରୁ ମହାଶୂନ୍ୟକୁ ସ୍ପୁଟନିକ୍ ପ୍ରେରଣ କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଉପନ୍ୟାସଟି ଲେଖା ସରିଥିଲା ମାତ୍ର ପ୍ରକାଶନରେ ବିଳମ୍ବ ହେବାରୁ ଏହା ୧୯୫୮ରେ ପ୍ରକାଶନ ହେଲା । ଏ ଉପନ୍ୟାସର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ହେଉଛନ୍ତି ଋଷ୍‌ର ଯୁବ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆଲେକ୍ସି ମେଡ଼ୋଭସ୍କି, ମିସ୍ ମେରିନା ଓ ମିସ୍ ଲେନା ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ବିଜ୍ଞାନର ଛାତ୍ରୀ । ଉପନ୍ୟାସଟି ଋଷୀୟ ପରିବେଶରେ ସୃଷ୍ଟି । ଋଷୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ମହାକାଶରେ ବିରାଟ ମହାକାଶ ଷ୍ଟେସନ୍ ତିଆରି କରି ସେଠାରେ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କୁ ରଖାଇ ନାନା ଗବେଷଣା କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଏହି ବୈଜ୍ଞାନିକ ଦଳର ନେତା ଥିଲେ ଆଲେକ୍ସି ଓ ମେରିନା । ଏ ଦୁହେଁ ସେଠାରେ ପରସ୍ପରକୁ ଭଲପାଇ ବସିଲେ । ଠିକ୍ ଏହି ସମୟରେ ଆମେରିକାର ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ମହାକାଶକୁ କୃତ୍ରିମ ଉପଗ୍ରହ ପ୍ରେରଣ କଲେ । ମାତ୍ର ତାହା ସେଠାରେ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ଷମ ହୋଇ ନ ପାରିବାରୁ ଆମେରିକା ବୈଜ୍ଞାନିକମାନେ ସେଇ ଉପଗ୍ରହଟିକୁ ଧ୍ୱଂସ କରିବାକୁ ରହିଁଲେ । ମାତ୍ର ଋଷୀୟ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଆଲେକ୍ସି ସାହାଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ଯିବା ବେଳକୁ ରାଷ୍ଟ୍ର ଦ୍ରୋହରେ ଋଷ୍ ସରକାର ଆଲେକ୍ସିକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପଦରୁ ବିତାଡ଼ିତ କଲେ । ଆଲେକ୍ସି ମାର୍କିନ୍ ଉପଗ୍ରହଟିକୁ ଠିକ୍ କରିସାରି ଫେରିବା ବେଳକୁ ଦିର୍ଘଟଣାର ଶିକାର ହେଲେ । ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । ଆଲେକ୍ସି ଓ ମେରିନାଙ୍କ ଆତ୍ମବଳିଦାନରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ । ଆଲେକ୍ସି ଓ ମେରିନାଙ୍କ ଆତ୍ମବଳିଦାନରେ ଦୁଇ ଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ମିତ୍ରତା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ । ମେରିନା ଓ ଆଲେକ୍ସିଙ୍କ ଏହି ମହାନ କାର୍ଯ୍ୟ ପାଇଁ ଦୁଇ ସରକାର ତାଙ୍କୁ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜ୍ଞାପନ କରିଛନ୍ତି । "ଆଲେକ୍ସି ଓ ମେରିନାଙ୍କ ଶୋକସଭାରେ ସହକାରୀ ମନ୍ତ୍ରୀ ମୋରୋଜୋଵ ବାଷ୍ପ ଗଦ୍‌ଗଦ୍ କଣ୍ଠରେ ମାର୍କିନ୍ ରାଷ୍ଟ୍ରଦୂତଙ୍କୁ ଭାଇ ବୋଲି କରି କୁଣ୍ଢାଇ ପକାଇଲେ । ଏହି ଦୃଶ୍ୟ ସହିତ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଟିରୁ ବାହାରି ଆସିଲା –

 ISSN-2583-147X(P), ISSN-3048-8958(O)

"ବିଶ୍ୱ ଜନତା ଏକ ହେଉ !
ବିଶ୍ୱ ଏକତାର ଜୟ ହେଉ !!
ବିଶ୍ୱ ଶାନ୍ତି ଅମର ହେଉ !!!"(୪)

'ମଧ୍ୟାହ୍ନର ଅନ୍ଧକାର' ତୃତୀୟ ଉପନ୍ୟାସ ଭାବରେ ୧୯୫୯ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ। ମଧ୍ୟାହ୍ନର ଦିବାଲୋକରେ ଅନ୍ଧାରି କାରବାର କରି ଖସି ଯାଇଥିବାରୁ ଉପନ୍ୟାସର ନାମ ମଧ୍ୟାହ୍ନର ଅନ୍ଧକାର ବୋଲି ରଖା ଯାଇଛି। ଏହି ଉପନ୍ୟାସର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ହେଉଛନ୍ତି ରମେଶ ପଟେଲ ଓ ଶେଠ୍ ଜଗଦୀଶଲାଲ ବିଜ୍ଞାନାଲୋକରେ ଆଜିର ମଣିଷ ଆଲୋକିତ। ଉପନ୍ୟାସର ନାୟକ ହେଉଛନ୍ତି ବୈଜ୍ଞାନିକ ରମେଶ ପଟେଲ। ଆଦର୍ଶବାଦୀ ଚରିତ୍ର ରମେଶ ପଟେଲ ସରକାରୀ ଚାକିରିରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଜଣେ ବିଶିଷ୍ଟ ଶିଳ୍ପପତି ଶେଠ୍ ଜଗଦୀଶଲାଲଙ୍କ ଗବେଷଣା ଅନୁଷ୍ଠାନରେ ଅଧକ୍ଷ ଭାବରେ ରହିଛନ୍ତି। ମାତ୍ର ବଜାରରେ ସୋରିଷତେଲର ଅଭାବ ଫଳରେ ଅସାଧୁ ଉପାୟରେ କୃତ୍ରିମ ସୋରିଷ ତେଲ ତିଆରି କରିବା ପାଇଁ କହିବାରୁ ରମେଶ ବାବୁ ଚାକିରି ଛାଡ଼ି ଦେଲେ। ମାତ୍ର ନିଜର ଦେହ ଅସୁସ୍ଥ ହେବା ଓ କୃତ୍ରିମ ସୋରିଷ ତେଲ କିପରି କରାଯାଉଛି ନିଜେ ଗବେଷଣା କରି ଜାଣି ପାରିଛନ୍ତି। ଫଳରେ ପୁଲିସ୍ ପାଖରେ ଅଭିଯୋଗ କରିଛନ୍ତି ଶେଠ୍ ଜଗଦୀଶଲାଲ। କିଭଳି କୃତ୍ରିମ ସୋରିଷତେଲ ତିଆରି କରି ଲୋକଙ୍କ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟ ସମସ୍ୟାର କାରଣ ହେଉଛନ୍ତି। ପୁଲିସ୍ ଧରିବାକୁ ଯିବା ବେଳେ ସେମାନେ ସମସ୍ତ ସମ୍ପତ୍ତି ସହିତ ନିଜେ ଆତ୍ମଗୋପନ କରିଛନ୍ତି। ପୁଲିସ୍ ମଧ ସୁରାକ୍ ପାଇପାରୁ ନାହିଁ। ଉପନ୍ୟାସର ଶେଷରେ 'ରୀତା ପାଗଳିନୀଙ୍କ ଭଳି "'ରମେଶ ବାବୁ' 'ରମେଶ ବାବୁ' ଡାକି ଡାକି ସେହି ଅନ୍ଧାରରେ ଦୌଡ଼ିଲା। ହାଁ ହାଁ ଏତେ ରାତିରେ କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛ ରୀତା କହି ମୁଁ ମଧ ରୀତା ପଛରେ ଦୌଡ଼ିଲି।"(୫) ସେହି ଘନ ଆଦର୍ଶର ଦ୍ୱାହି ଦେଇ କେତେ ଲୋକ ଯେ ସାରା ଦୁନିଆକୁ ଶୋଷିବାକୁ ପଛାଇ ନାହାନ୍ତି ତାହାର ନଗ୍ନରୂପ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ଏହି ଉପନ୍ୟାସରେ। ବିଜ୍ଞାନ ଯୁଗରେ କୃତ୍ରିମ ଉପାୟରେ କାରଣ ବି ଅଛି ନିରାକରଣ ବି ଅଛି।

'ଚନ୍ଦ୍ରର ମୃତ୍ୟୁ' ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ୧୯୬୬ମସିହାରେ। ଚନ୍ଦ୍ର ଏକ ମୃତ୍ୟୁ ଉପଗ୍ରହ, ନା ସେଠି ଅଛି ଜଳ ନା ବାୟୁ ନା ଅଛି ଜୀବଜଗତ। ଏ ଉପନ୍ୟାସର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ହେଉଛନ୍ତି ସେଣ୍ଡି ଓ ରମେଶ। ରମେଶ ମୁଖରେ ଲେଖକ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ବାସ କରୁଥିବା ଲୋକଙ୍କ କାହାଣୀ ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ। ଏହି କାଳ୍ପନିକ କାହାଣୀର ଅନ୍ୟ ଏକ ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ଉଲ୍କାବର୍ତ୍ତ ଯିଏ ପୃଥିବୀକୁ ଆସି ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକରେ ଅବତରଣ କରିଥିଲେ। ପୃଥିବୀ ଯେତେବେଳେ ଅଜ୍ଞାନ ଅନ୍ଧକାରରେ ଥିଲା ସେତେବେଳେ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ବୈଜ୍ଞାନିକ ସଭ୍ୟତା ଚରମ ଅବସ୍ଥାରେ ପହଞ୍ଚି ଥିଲା। କ୍ରମେ କ୍ରମେ ଚନ୍ଦ୍ରପୃଷ୍ଠରେ ଜଳ ଓ ବାୟୁର ଘୋର ଅଭାବ ଦେଖାଦେଲା। ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକର ଲୋକେ ପୃଥିବୀକୁ ଆସି ବାୟୁ ଓ ଜଳ ଚୋରିକରି ନେଉଥିବାରୁ ଦୃଶ୍ୟ ସୈନ୍ଧବ୍ୟ ଉପତ୍ୟକାରେ ଉଲ୍କାବର୍ତ୍ତ ଜନୈକ ବ୍ୟକ୍ତି ଦେଖୁଥିଲା। ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକର ଲୋକମାନେ ତାକୁ ଫୁସୁଲା ଫୁସୁଲି କରି ଚନ୍ଦ୍ରପୃଷ୍ଠକୁ ନେଇଗଲେ ନ ହେଲେ କାଳେ ପୃଥିବୀ ଲୋକଙ୍କୁ କହିଦେବ। ସେହି ଭୟରେ ତାକୁ ନେଇଗଲେ। ଇତିମଧରେ ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକର ଉନ୍ନତ ବିଜ୍ଞାନର ବ୍ୟବହାର ଓ ବ୍ୟାପକତା ଦେଖି ସେ ସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଯାଇଥିଲା। ଉଲ୍କାବର୍ତ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକରେ ଜନୈକ ଲଳନାକୁ ବିବାହ କରିଲା। ପୃଥିବୀର ଲୋକେ ଧୀରେଧୀରେ ସଭ୍ୟ ଓ ଶିକ୍ଷିତ ହେଲେଣି। ତେଣୁ ପୃଥିବୀରୁ ଆଉ ଜଳ ଚୋରି କରିହେବ ନାହିଁ। ତେଣୁ ଦକ୍ଷିଣାର୍ତ୍ତ ଚନ୍ଦ୍ରଠାରୁ ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ଦୂରକୁ ଯାଇ ଜଳର ସନ୍ଧାନ କରି ଫେରି ଆସିବା ବେଳକୁ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ହଜାର ହଜାର ବର୍ଷ ବିତି ଯାଇଛି। ଚନ୍ଦ୍ରର ଲୋକ ଜଳ ଅଭାବରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରିଛନ୍ତି। ଭଗ୍ନମନରେ ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତ ପୃଥିବୀକୁ ଫେରିଛି। ଆମେରିକା ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତକୁ ବନ୍ଦୀ କରିଛି କାରଣ ସେ ସଂସ୍କୃତ ଭାଷା କହୁଥିବାରୁ। ଆମେରିକା ସେ ଭାଷାକୁ ବୁଝି ନ ପାରି ସେ ଭାବିଛି ଯେ ଋଷର ଗୁପ୍ତଚର। ମାତ୍ର ବନ୍ଦୀଶାଳାରୁ ଦକ୍ଷିଣାବର୍ତ୍ତ ଖସି ଯାଇ ମହାକାଶକୁ ପଳାଇ ଯାଇଛି। "ଋକ୍‌ବେଦର ଏକ ଅଧ୍ୟାୟରୁ ଜଣାଯାଏ ଚନ୍ଦ୍ରଲୋକରୁ ଦୁଇଜଣ ମଣିଷ ଗୋଟିଏ ଅଦ୍ଭୁତ ପ୍ରକାର ଯାନରେ ଚଢ଼ି ପୃଥିବୀକୁ ଆସିଥିଲେ।"(୬) ବାସ୍ତବରେ ଆମ ପ୍ରାଚୀନ ଶାସ୍ତ୍ର ବିଜ୍ଞାନରେ ଭରପୂର ହୋଇ ରହିଛି। ପାଶ୍ଚାତ୍ୟରେ ନୁହେଁ ପ୍ରାଚ୍ୟରେ ବିଜ୍ଞାନ ରହିଛି।

'ସୁନାର ଓଡ଼ିଶା' ଉପନ୍ୟାସ ୧୯୭୩ମସିହାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ। ଏହି ଉପନ୍ୟାସରେ କେନ୍ଦୁଝରର ଏକ ବିରାଟ ସୁନାଖଣିର ଆବିଷ୍କାର କଥା ବର୍ଣ୍ଣିତ। ଓଡ଼ିଶା ପ୍ରାକୃତିକ ସଂପଦରେ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ। ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାକୃତିକ ସଂପଦର ଯଥାଯଥ ବିନିଯୋଗ କରାଯାଇପାରିଲେ ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକମାନଙ୍କର ସ୍ଥିତି ସୁଧୁରି ଯାଇପାରନ୍ତା। 'ସୁନାର ଓଡ଼ିଶା' ଉପନ୍ୟାସର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ହେଉଛି ଶିଳ୍ପପତି ଅରୁଣ ଓରଫ ଅରୁଣ କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ ଓ ବିଦେଶିନୀ ଆଭା। ଉଚ୍ଚତର ଅଧ୍ୟୟନ ପାଇଁ ଅରୁଣ ଲଣ୍ଡନ ଯାତ୍ରା କରିବା ସେଠାରେ ଶିଳ୍ପପତିଙ୍କ ଏକମାତ୍ର କନ୍ୟାକୁ ଭଲପାଇବା ମଧରେ ଫୁଟି ଉଠେ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରେମର ଚିତ୍ରଟିଏ। ଉଭୟଙ୍କ ମଧରେ ଭଲପାଇବା ଖୁବ୍ ଗାଢ଼ ହୁଏ। ଶେଷରେ ଦୁଇଜଣଙ୍କର ବିବାହ ହୁଏ। ସୁନାର ବ୍ୟବହାର ନେଇ ନାନା ପ୍ରକାରର ପ୍ରଳାପ କରିଛନ୍ତି ସ୍ୱପ୍ନରେ ଅରୁଣ। ପାଖ ରୁମ୍‌ରେ ଥିବା ଲୋକ ଅର୍ଥାତ୍ ଅରୁଣଙ୍କୁ କମ୍ୟୁନିଷ୍ଟ ବୋଲି ଭାବି ଲଣ୍ଡନ ପୁଲିସ୍‌କୁ ଖବର ଦେବା ଓ ଶେଷରେ ଅରୁଣ ଜେଲ୍ ଯାଇଛନ୍ତି। ମାତ୍ର ଅରୁଣଙ୍କ ଶଶୁର ପୁଲିସ୍‌ଠାରୁ ମୁକ୍ତ କରିଛନ୍ତି ଓ ଅର୍ଥ ନେଇ ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିଳ୍ପ କାରଖାନା ପ୍ରତିଷ୍ଠା ପାଇଁ ପଠାଇଛନ୍ତି। "ଆଁ, ତୁମ ଦେଶ କଥା ? ହଠାତ୍ ଉଠି ବସିଲା ଆଭା,

କ'ଣ ହୋଇଛି ତୁମ ଦେଶର ଅରୁଣ । ଭାରତ ତ ଖୁବ୍ ବେଗରେ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି ନିଜ ଉନ୍ନତି ପଥରେ ।"(୭) ଓଡ଼ିଶାର ଅସୁମାରୀ ପ୍ରାକୃତିକ ସଂପଦକୁ ବ୍ୟବହାର କରି ତାହାକୁ କିପରି ଏକ ଧନଶାଳୀ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ପରିଣତ କରିହେବ, ତହିଁର ଏକ ବାସ୍ତବ ରୂପରେଖ ଦେବା 'ସୁନାର ଓଡ଼ିଶା' ଉପନ୍ୟାସର ପ୍ରଧାନ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ।

'ଗ୍ରାମଦାନ' ଉପନ୍ୟାସ ପ୍ରକାଶ ପାଏ ୧୯୮୧ମସିହାରେ । "ସାର୍, ସାର୍, ମୁଁ ଭିତରକୁ ଯାଇପାରେ କି ? ଅମରେଶର ଗବେଷଣା କକ୍ଷର ଦୁଆର ମୁହଁରେ ଠିଆ ହୋଇ ଭିତରକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଅନୁମତି ଭିକ୍ଷା କରୁଥିଲା ଷଷ୍ଠବାର୍ଷିକ ବିଜ୍ଞାନଶ୍ରେଣୀର ଛାତ୍ରୀ କୁମାରୀ ସ୍ମିତା ପ୍ରସାଦ ।(୮) କହିବାର ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟ ଔପନ୍ୟାସିକ ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ପ୍ରତ୍ୟେକ ଉପନ୍ୟାସ ଆକସ୍ମିକତାରୁ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ନା ଏଥିରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ନା ଅଛି ବିସ୍ତୀର୍ଣ୍ଣତା । ଗ୍ରାମଦାନ ଉପନ୍ୟାସରେ ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ଭାବରେ ଅମରେଶ, ବୈଜ୍ଞାନିକ ଶୁଭ୍ରା ମାଲହୋତ୍ରା, ବାସନ୍ତୀ । ଏ ଉପନ୍ୟାସରେ ବିନୋବାଙ୍କ ଭୂଦାନ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବର୍ଣ୍ଣିତ । ମୟୂରଭଞ୍ଜ ଓ କେନ୍ଦୁଝର ତଥା ରାଇଁବସା କଥା ବର୍ଣ୍ଣିତ । ଅମରେଶ ଅଧ୍ୟାପକ ଭାବରେ ଚାକିରି କରିଛି । ଶୁଭ୍ରା ସାର୍‌ଙ୍କ ଅଧୀନରେ ପିଏଚ.ଡ଼ି. ଗବେଷଣା କାର୍ଯ୍ୟ କରିବା ପାଇଁ ରେଜିଷ୍ଟ୍ରେସନ୍ କରିଛି । ସମାଜରେ ଦୁର୍ନୀତିଖୋର ମଣିଷଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ବାସନ୍ତୀ ହଇରାଣ ହୋଇଛି । ସମାଜରେ ଘଟୁଥିବା କଳାବଜାରୀ କଥା ବର୍ଣ୍ଣିତ । ଏ ଉପନ୍ୟାସରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଗ୍ରାମର ପରିକଳ୍ପନା ତଥା ଶୁଭ୍ରାର ଭାଷାର ମହାତ୍ମାଗାନ୍ଧିଙ୍କ ପରେ ଅମରେଶ ହେଉଛି ଦ୍ୱିତୀୟ ଗାନ୍ଧି । ଏବେବି ଯେଉଁମାନେ ସେହି ରାସ୍ତା ହେଇ ରାଇଁବସା ଯାଆନ୍ତି ବା ରାଇଁବସା ଆଡୁ ଓଡ଼ିଶା ଆସନ୍ତି, ସେମାନେ ସେହି ସ୍ମୃତିମନ୍ଦିରଟିର ଅପରୂପର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ମୁଗ୍ଧ ନ ହୋଇ ରହିପାରନ୍ତିନି ।" ଏ ଉପନ୍ୟାସରେ ବିଜ୍ଞାନ ମାଧ୍ୟମରେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ଗ୍ରାମର ନିର୍ମାଣର କଥା କୁହାଯାଇଛି ।

'ମୃତ୍ୟୁ ଏକ ମାତୃତ୍ୱର' ଉପନ୍ୟାସ ୧୯୮୩ମସିହାରେ ରଚିତ । ଏ ଉପନ୍ୟାସର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ହେଉଛନ୍ତି ଅତନୁ ଓ ତନୁଶ୍ରୀ । ଆଜିର ସବୁଠାରୁ ଦୁରାରୋଗ୍ୟ କ୍ୟାନସର୍‌କୁ ଭଲ କରିବା ବିଜ୍ଞାନ ଦ୍ୱାରା ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରୁଛି । ହରମୋନ ଯୋଗୁଁ ନାରୀ ପୁରୁଷ ହୋଇପାରୁଛି । ଏହି କଥା ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ 'ମୃତ୍ୟୁ ଏକ ମାତୃତ୍ୱର' ଉପନ୍ୟାସର କାହାଣୀ ଗଠନ କରାଯାଇଛି । ରଣେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରତାପ ଓ ନମିତା ଆମେରିକାରେ ପ୍ରସୂତି ବିଭାଗରେ ଗବେଷିକା ଅଧ୍ୟାପିକା ମିସ୍ ଫ୍ରିଡ୍‌ମେନଙ୍କ ଅଧୀନରେ ଗବେଷଣା କରୁଥିବା ସମୟରେ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ଭଲପାଇ ବିବାହ କରନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ଅତନୁ ବୋଲି ପୁତ୍ରସନ୍ତାନ ଜାତ ହେଲା । ଅତନୁ ଜନ୍ମ ହେବାପରେ ନମିତାଙ୍କ ଲିଙ୍ଗ ପରିବର୍ତ୍ତନ ହେବା ଓ ମାତୃତ୍ୱ ପ୍ରତି ମମତା କମିଯିବା । ନମିତା ପୁରୁଷ ହୋଇଯିବା ଫଳରେ ନରେନ୍ଦ୍ର ନାମରେ ନାମିତ ହୋଇ ପୁଅକୁ ଲାଳନପାଳନ କରି ଲଣ୍ଡନ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି । ଫଳରେ ଅତନୁ ଉପରେ ଅତ୍ୟାଚାର ହୁଏ । ଅତନୁ ଘରୁ ବାହାରି ଯାଇ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସମୟରେ ବଡ଼ କ୍ୟାନ୍‌ସର ରୋଗର ଡାକ୍ତର ହୁଅନ୍ତି । "ଘରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଯେଉଁ ଆନନ୍ଦ ସେ କଥା ନ କହିଲେ ନ ସରେ । ଆନନ୍ଦରେ ତନୁଶ୍ରୀର ଗୋଡ଼ ତଳେ ଲାଗୁ ନ ଥାଏ । ଅତନୁର ମଧ୍ୟ ଆନନ୍ଦର ସୀମା ନାହିଁ । ସେ ନିଜର ଜନ୍ମଦାତ୍ରୀ ମା'ଙ୍କୁ ବଞ୍ଚାଇ ପାରିଛି ।"(୯) ଏ ଉପନ୍ୟାସର ଅନ୍ତଃସ୍ୱର ହେଉଛି ବିଜ୍ଞାନ ବଳରେ ସବୁକିଛି ସମ୍ଭବ ।

'ନିଶ୍ଚଳ ପୃଥିବୀ' ଉପନ୍ୟାସ ୧୯୯୦ମସିହାରେ ରଚିତ । ଏ ଉପନ୍ୟାସର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର ହେଉଛନ୍ତି ଦେବକିଶାନ, ରୀତା ଦେବୀ ଏବଂ ଶାମ କିଶାନ । ବିଜ୍ଞାନର ଅଗ୍ରଗତି ଆଜି କିପରି ମଣିଷର ଲାକ୍ଷଣିକ ମୃତ୍ୟୁ କରାଇ ରୋଗର ଔଷଧ ବାହାରିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରଖାଯାଇ ପୁଣି ଔଷଧ ବାହାରିଲେ ତାକୁ ବଞ୍ଚାଇ ରୋଗର ନିରାକରଣ କରାଯାଇପାରିବ, ଏହା ହିଁ ଉପନ୍ୟାସର ମୂଳ କଥା । ଏଥି ସହିତ ବିଜ୍ଞାନ ପଦ୍ଧତି ଦ୍ୱାରା ମସ୍ତିଷ୍କ ରୋପଣ କରାଯାଇ ମଣିଷକୁ ବଞ୍ଚାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରିବ । ଏହାକୁ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଏକ ପାରିବାରିକ ସ୍ପର୍ଶର ଚିତ୍ର ଉପସ୍ଥାପନ କରାଯାଇଛି । ଗୋଟିଏ ଦୁର୍ଘଟଣାରେ ନିଜ ପୁଅର ପୁଅ ବୟସ ତଥା ରୂପରେ, ନାୟକ ସମାନ ହୋଇଥିବାରୁ ଜେଜେ ଓ ନାତି ଅବିକଳ ସମାନ ଦିଶନ୍ତି । ମସ୍ତିଷ୍କ ରୋପଣ କରି ନାତିକୁ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରୁ ଫେରାଇ ଆଣିବା ହେଉଛି ବିଜ୍ଞାନର ବାହାଦୁରୀ । ପୁନର୍ବାର ନାୟକ ଲାକ୍ଷଣିକ ମୃତ୍ୟୁର ୫୦ବର୍ଷ ପରେ ଏହି ରୋଗର ଔଷଧ ବାହାରିବା ପରେ ନାୟକ ମୃତ୍ୟୁମୁଖରୁ ବଞ୍ଚି ପାରୁଛି । ଏଥିରୁ ଅନୁମେୟ ହୁଏ ଯେ ବିଜ୍ଞାନର ଉନ୍ନତି ହେଲେ ସମାଜରେ ଉନ୍ନତି ହେବ ।

ନିଷ୍କର୍ଷ :

ଭାବର ଭାଷାରେ, ଶିଶୁର ସରଳତାରେ, ବିଚାରର ବିଦଗ୍ଧତାରେ, ନିଶ୍ୱାସର ନିର୍ଜନତାରେ, ନ୍ୟାୟିକର ନ୍ୟାୟିକତାରେ, ଆତ୍ମର ଆତ୍ମିକତାରେ, ସେବାର ସାମୟିକତାରେ ବିଜ୍ଞାନ ଆଗେଇ ଚାଲିଛି ପ୍ରଗତିର ପ୍ରଶସ୍ତିରେ । ଶାନ୍ତିଶୃଙ୍ଖଳା ତଥା ସମାଜରେ ସେବା ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିବା ହେଉଛି ବିଜ୍ଞାନର ମୂଳ ଲକ୍ଷ୍ୟ । ଆଧୁନିକ ସମାଜରେ ବିଶୃଙ୍ଖଳା ମଧ୍ୟରେ ଶୃଙ୍ଖଳା, ଅନ୍ୟାୟ ମଧ୍ୟରେ ନ୍ୟାୟ, ଯୁଦ୍ଧ ମଧ୍ୟରେ ଶାନ୍ତି, ହିଂସା ମଧ୍ୟରେ ସେବାର ସ୍ଥାନ ଓ ଅନ୍ଧାର ମଧ୍ୟରେ ଆଲୋକର ପ୍ରଦାନ ହେଉଛି ବିଜ୍ଞାନର ବିଶେଷତ୍ୱ । ଗ୍ରୀକ୍ ବୈଜ୍ଞାନିକମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ନୁହେଁ ବରଂ ବିଶ୍ୱର ଆଦି ବୈଜ୍ଞାନିକ ହେଉଛନ୍ତି ଥେଲସ । ଗ୍ରୀକ୍ ଦେଶର ଆୟୋନିଆ ଜିଲ୍ଲାର ମିଲଟସ୍ ଦ୍ୱୀପରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ ସେ ବିଶ୍ୱକୁ ଏକ ନୂତନ କିରଣ ପ୍ରଦାନ କରିଛନ୍ତି । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟ ବିଜ୍ଞାନକୁ ନେଇ ସମାଜକୁ ଏକତା ସୂତ୍ରରେ ବାନ୍ଧି ରଖିବାର ପ୍ରୟାସ କରିଛି । ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ଲେଖକର ବୈଜ୍ଞାନିକ ଅନୁଚିନ୍ତାରେ ଦେଶ ବିକଶିତ ହୋଇଥାଏ । ବିକଶିତ ରାଷ୍ଟ୍ର ନିର୍ମାଣରେ ପ୍ରଫେସର୍

ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ବେଶ୍ ଭାବରେ ସହାୟକ ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ପ୍ରଧାନ, କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର - ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ, ପ୍ରକାଶକ : ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, ସଂସ୍କରଣ : ଚତୁର୍ଥ, ମସିହା : ୨୦୧୬, ପୃଷ୍ଠା- ୨୯୬ ।

୨. ମିଶ୍ର, ଦେବକାନ୍ତ - ଫ୍ରାଙ୍କେନ ଷ୍ଟିନଭୋର ରୋବଟ - ଚିନ୍ତାଧାରାଶ୍ରୟୀ ବୈଜ୍ଞାନିକ ଉପନ୍ୟାସ ଇତିବୃତ୍ତ, ପୃଷ୍ଠା-୧୦୯

୩. ମହାପାତ୍ର, ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ - ପୃଥିବୀ ବାହାରେ ମଣିଷ, ପ୍ରକାଶକ ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, ସଂସ୍କରଣ : ତୃତୀୟ, ମସିହା - ୧୯୯୯, ପୃଷ୍ଠା - ୧୩

୪. ମହାପାତ୍ର, ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ - କୃତ୍ରିମ ଉପଗ୍ରହ, ପ୍ରକାଶକ : ଗ୍ରନ୍ଥମନ୍ଦିର, ସଂସ୍କରଣ - ଚତୁର୍ଥ, ମସିହା - ୧୯୮୪, ପୃଷ୍ଠା- ୧୪୩

୫. ମହାପାତ୍ର, ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ - ମଧ୍ୟାହ୍ନର ଅନ୍ଧକାର, ପ୍ରକାଶକ ବିଜୟ ସ୍ମୃତି ପାଠାଗାର ଭଦ୍ରକ, ସଂସ୍କରଣ : ପ୍ରଥମ, ମସିହା- ୧୯୫୯, ପୃଷ୍ଠା - ୧୭୨

୬. ମହାପାତ୍ର, ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ - ଚନ୍ଦ୍ରର ମୃତ୍ୟୁ, ପ୍ରକାଶକ : ବିଦ୍ୟାପୁରୀ, ସଂସ୍କରଣ : ତୃତୀୟ, ମସିହା - ୧୯୮୮, ପୃଷ୍ଠା- ୨୧୬

୭. ମହାପାତ୍ର, ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ - ସୁନାର ଓଡ଼ିଶା, ପ୍ରକାଶକ : ନିୟୁ ଷ୍ଟୁଡେଣ୍ଟସ୍ ବୁକ୍‌ଷ୍ଟୋର, କଟକ, ସଂସ୍କରଣ - ପ୍ରଥମ, ମସିହା- ୧୯୮୧, ପୃଷ୍ଠା - ୩୧୯

୮. ମହାପାତ୍ର, ଗୋକୁଳାନନ୍ଦ - ମୃତ୍ୟୁ ଏକ ମାତୃତ୍ୱର, ପ୍ରକାଶକ : ଗ୍ରନ୍ଥମନ୍ଦିର, ସୂତାହାଟ, କଟକ, ସଂସ୍କରଣ - ପ୍ରଥମ, ପ୍ରକାଶ ମସିହା - ୧୯୮୩, ପୃଷ୍ଠା - ୨୨୧

❖ ❖ ❖